

POSTANOWIENIE

Dnia 6 czerwca 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Ryszard Witkowski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Paweł Zubert

Ławnik SN Eliza Szepeluk

Protokolant Marta Brzezińska

z udziałem Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego Prokuratora Generalnego dla [...] okręgu regionalnego Waldemara Moncarzewskiego w sprawie **B. B.** - prokurator Prokuratury Rejonowej w S. – po rozpoznaniu w Izbie Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego na posiedzeniu w dniu 6 czerwca 2019 r. odwołania obwinionej oraz jej obrońców - adw. P. S. i adw. dr. J. P. od postanowienia Sądu Dyscyplinarnego przy Prokuraturze Generalnym z dnia 12 października 2018 r., sygn. akt PK I SD [...], w przedmiocie obniżenia wynagrodzenia

- na podstawie art. 152 § 2 i art. 171 pkt 1

ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r.

– Prawo o prokuraturze

w zw. z art. 437 § 1 k.p.k. oraz art. 98 § 2 k.p.k. -

p o s t a n o w i ł:

I. **utrzymać w mocy** zaskarżone postanowienie Sądu Dyscyplinarnego przy Prokuraturze Generalnym z dnia 12 października 2018 r., sygn. akt PK I SD [...].

II. **sporządzenie uzasadnienia** odroczyć do dnia 13 czerwca 2019 r.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 12 października 2018 r. w sprawie o sygn. akt PK I SD [...], Sąd Dyscyplinarny przy Prokuratorze Generalnym uwzględnił wniosek Prokuratora Okręgowego w S. z dnia 16 maja 2018 r. w sprawie o sygn. PO IV WOS [...] o obniżenie do 50% wysokości wynagrodzenia B. B. – prokuratora Prokuratury Rejonowej w S. na czas trwania zawieszenia w czynnościach służbowych.

W dniu 6 listopada 2018 r. obrońca obwinionej, adwokat P. S. wniósł odwołanie od postanowienia Sądu Dyscyplinarnego dla Prokuratorów przy Prokuratorze Generalnym z dnia 12 października 2018 r. Zaskarżył powyższe postanowienie w całości na korzyść obwinionej i wniósł o jego zmianę poprzez nieuwzględnienie wniosku Prokuratora Okręgowego w S. i nieobniżanie wynagrodzenia obwinionej. Wskazał na fakultatywny charakter tego środka w przypadku zawieszenia w czynnościach służbowych. Argumentował, że Odwoławczy Sąd Dyscyplinarny zawęził zakres przedmiotowy uchwały Sądu Dyscyplinarnego przy Prokuratorze Generalnym i wyraził jedynie zgodę na pociągnięcie B. B. do odpowiedzialności za ewentualne popełnienie czynu z art. 270 § 1 k.k. polegającego na podrobieniu umowy kupna-sprzedaży samochodu, co miało miejsce w dniu 23 czerwca 2014 r.

Odwołaniem z dnia 7 listopada 2018 r. obrońca obwinionej, adwokat dr J. P. zaskarżył postanowienie Sądu Dyscyplinarnego przy Prokuratorze Generalnym z dnia 12 października 2018 r. Wniósł o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i o wstrzymanie jego wykonalności do czasu rozpoznania niniejszego środka odwoławczego. Na podstawie art. 427 § 1 i 2 k.p.k. oraz art. 438 pkt 2 k.p.k. w zw. z art. 171 pkt 1 ustawy – Prawo o prokuraturze, zarzucił zaskarżonemu orzeczeniu obrazę przepisów postępowania, która mogła mieć wpływ na jego treść, a to:

1. art. 152 § 1 ustawy – Prawo o prokuraturze, poprzez obniżenie wynagrodzenia prokuratorowi w sytuacji, w której rozstrzygnięcie to ma charakter fakultatywny, zaś Sąd Dyscyplinarny nie rozważył, czy takie

rozstrzygnięcie jest konieczne i zasadne z perspektywy okoliczności dotyczących prokurator B. B.;

2. art. 92 k.p.k. w zw. z art. 171 ustawy – Prawo o prokuraturze, poprzez brak oparcia rozstrzygnięcia o całokształt okoliczności mających znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy.

Pismem z dnia 8 listopada 2018 r. obwiniona zaskarżyła postanowienie z dnia 12 października 2018 r. (środkiem odwoławczym błędnie określonym jako „zażalenie”) o obniżeniu jej wynagrodzenia do 50% na czas trwania zawieszenia w czynnościach służbowych. Powoływała się na przewlekłość postępowania dyscyplinarnego prowadzonego przeciwko niej i wynikającą stąd niemożność świadczenia przez nią pracy. Argumentowała również, że obniżenie wynagrodzenia negatywnie wpłynie na realizację zobowiązań finansowych wynikających z jej oświadczenia majątkowego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Odwołania nie zasługują na uwzględnienie.

Sąd Najwyższy zwraca uwagę, że w orzecznictwie wypracowano ratio legis środka represyjnego polegającego na obniżeniu wynagrodzenia prokuratorowi zawieszonemu w czynnościach służbowych. Ograniczenie uposażenia ma za zadanie realne zwiększenie dolegliwości zastosowanego środka dyscyplinarnego. Represyjność obniżenia wynagrodzenia, wzmacniając funkcję zabezpieczającą i wychowawczą zawieszenia, ma bowiem wzbudzić refleksję nad nieodpowiedzialnym zachowaniem obwinionego poprzez ekonomiczne oddziaływanie i skłonić go do przestrzegania porządku prawnego (postanowienie Sądu Najwyższego – Izba Dyscyplinarna z dnia 19 marca 2019 r., sygn. akt II DO 3/18, Legalis nr 1887520). Ponadto, środek ten ma za zadanie zadośćuczynić Skarbowi Państwa brak aktywności zawodowej zawieszonego prokuratora, z drugiej zaś strony – zapewnić obwinionemu prokuratorowi materialne środki do egzystencji. Równocześnie, zgodnie z art. 152 § 3 ustawy - Prawo o prokuraturze, zawieszonemu prokuratorowi przysługuje prawo do zatrzymanej części

wynagrodzenia wraz z ustawowymi odsetkami, m.in. w przypadku gdyby postępowanie dyscyplinarne zakończyło się uniewinnieniem.

Odnosząc się do drugiego z zarzutów przytoczonych w odwołaniu z 6 listopada 2018 r. Sąd Najwyższy przypomina, że pomimo zawężenia zakresu przedmiotowego wniosku o pociągnięcie prokurator B. B. do odpowiedzialności karnej, nadal jest ona podejrzana o popełnienie czynu zabronionego, zagrożonego karą pozbawienia wolności, której górna granica sięga 5 lat.

W świetle unormowań z art. 151 § 1 i 2 ustawy – Prawo o prokuraturze, ma to ten skutek, iż zastosowanie zawieszenia w czynnościach służbowych ma charakter obligatoryjny i nie może zostać uchylone do czasu zakończenia postępowania dyscyplinarnego. Czyn zarzucany B. B., z uwagi na jej status prokuratora zobowiązanego do bezwzględnego przestrzegania porządku prawnego, traktowany jest w ocenie społecznej jako szczególnie naganny, a przez to oceniany winien być adekwatnie surowo.

Jako bezzasadny należy również ocenić zarzut naruszenia art. 92 k.p.k. w zw. z art. 171 ustawy – Prawo o prokuraturze. W tym kontekście zauważyć należy, iż na posiedzeniu przed Sądem Dyscyplinarnym przy Prokuratorze Generalnym w postępowaniu dotyczącym rozstrzygnięcia tego rodzaju kwestii incydentalnej, nie przeprowadza się postępowania dowodowego, lecz decyzję podejmuje się w oparciu o przedłożone przez wnioskodawcę materiały. Kwestia ewentualnego zapoznania się z materiałami sprawy w zakresie szerszym przed wydaniem rozstrzygnięcia pozostaje każdorazowo w gestii sądu rozpoznającego stosowny wniosek. Celem tego postępowania nie jest bowiem weryfikacja materiału dowodowego, zebranego w toku postępowania dyscyplinarnego, czy też karnego. Wynika to wprost z uchwały Sądu Najwyższego z dnia 28 kwietnia 2005 r. – sygn. SNO 12/05, w której stwierdzono, iż „w postępowaniu w sprawie zawieszenia sędziego w czynnościach służbowych sąd dyscyplinarny nie rozstrzyga o zasadności zarzutu sformułowanego we wniosku o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego, lecz tylko o zasadności odsunięcia sędziego od wykonywania obowiązków służbowych w związku ze sformułowanym zarzutem. Sąd dyscyplinarny bada zatem przesłanki zawieszenia sędziego, do których należą znaczna szkodliwość dla służby

zarzucanego czynu, stopień zawinienia, dobro wymiaru sprawiedliwości i wystarczające uprawdopodobnienie popełnienia przewinienia służbowego.” Dla przedmiotowej decyzji nie ma w takiej sytuacji znaczenia kwestionowanie faktu zaistnienia samego zdarzenia, czy jego przebiegu. Stanowczych ustaleń w tej mierze dokonują w każdym przypadku właściwe organy, w tym tych ostatecznych – sądy. W szczególności dotyczy to oceny przedmiotowych zdarzeń zarówno jako przewinienia dyscyplinarnego, jak również czynów wyczerpujących znamiona przestępstwa(por. uchwała SN z 7.02. 2002 r., SNO 1/01). Uwagi te mają odpowiednio odniesienie do obniżenia wynagrodzenia, albowiem również w tym postępowaniu incydentalnym nie dokonuje się tego rodzaju ustaleń, a zakres obniżenia wynagrodzenia ustala się przede wszystkim na podstawie wagi zarzuconych czynów i stopnia ich społecznej szkodliwości. O zasadności obniżenia wynagrodzenia i jego skali decydują zatem te same przesłanki, co o zawieszeniu prokuratora w czynnościach służbowych.

Oczywistym jest przy tym, że charakter przewinienia dyscyplinarnego, które jednocześnie wypełnia znamiona poważnego umyślnego przestępstwa ściganego z oskarżenia publicznego wymaga, aby obwiniony prokurator nie podejmował czynności związanych z wykonywanym zawodem. Decyzja, czy w takiej sytuacji za ekonomicznym wzmożeniem dolegliwości tego zawieszenia przemawia także sam rodzaj dokonanego przez niego czynu, pozostaje w zakresie imperium przełożonego służbowego. Takim stanom faktycznym dedykowana jest właśnie norma z art. 152 § 1 ustawy – Prawo o prokuraturze.

W odniesieniu do zarzutów odwoławczych sformułowanych w piśmie z dnia 7 listopada 2018 r. Sąd Najwyższy podkreśla, że określenie poziomu obniżenia wynagrodzenia (do 50% jego wysokości) należy do dyskrecjonalnej decyzji sędziowskiej. Odstąpić od ustawowego maksimum można przede wszystkim w sytuacji, w której obwiniony na skutek jego zastosowania popadłby w niedostatek albo przynajmniej w sposób znaczący pogorszyłaby się jego sytuacja majątkowa. W żadnym razie o zastosowaniu bądź nie owego środka, nie mogą decydować problemy ze ściągalnością alimentów od byłego małżonka, gdyż nie stanowi to okoliczności łagodzącej w postępowaniu dyscyplinarnym osoby będącej odbiorcą tychże alimentów. Sąd Najwyższy stwierdza, że wynagrodzenie prokuratora

prokuratury rejonowej obniżone o połowę w sytuacji, gdy ów prokurator ma na utrzymaniu dorosłe, choć pobierające wciąż naukę dziecko, przy przeciętnym poziomie wydatków oraz partycypacji drugiego z rodziców w postaci comiesięcznych alimentów, nie może zaowocować powstaniem niedostatku. Z kolei w przypadku przewlekłości postępowania przygotowawczego służy środek przewidziany przez art. 2 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (Dz. U. z 2018 r. poz. 75).

Nawet jeżeli obniżenie wynagrodzenia w trakcie trwania zawieszenia osiągnęło poziom maksymalny, to wskazać należy, iż jego zmniejszenie wymaga zaistnienia szczególnych okoliczności, odnoszących się do warunków osobistych albo stanu zdrowia, sytuacji rodzinnej, czy względów majątkowych. Zaznaczyć jednak trzeba, iż samo ich wystąpienie nie oznacza jeszcze in concreto automatycznej zasadności zmniejszenia tego obniżenia. Okoliczności te dla rozmiaru obniżenia wynagrodzenia mają znaczenie drugorzędne, bowiem decydującym czynnikiem w tym względzie pozostaje stopień społecznej szkodliwości czynu oraz postawa sprawcy. W judykaturze niejednokrotnie podkreślano, iż decyzja o obniżeniu wynagrodzenia „... wręcz nie może uwzględniać przesłanek innych, niż dotyczących zarzuczonego czynu oraz postawy sprawcy, oraz, że sytuacja osobista, zdrowotna, rodzinna czy majątkowa sprawcy pozostaje dla oceny o stopniu obniżenia wynagrodzenia bez znaczenia” (uchwała SN z 15.09.2006 r., SNO 48/06, *„Rocznik OSN w sprawach dyscyplinarnych r. 2006”*). Zgadzając się co do zasady z tym stanowiskiem, należy mieć na uwadze, iż w szczególnych okolicznościach wskazane przesłanki mogą być przedmiotem wartościowania skali obniżenia wynagrodzenia, jeżeli rzutują na postawę sprawcy i stopień jej zawinienia (wyrok SN z 29.06.2012 r., SNO 29/12, *„Rocznik OSN w sprawach dyscyplinarnych r. 2012”*). Istnienia takich szczególnych okoliczności skarżący w tej sprawie nie wykazał. Nie należy do nich zwłaszcza fakt, iż skarżąca ma zobowiązania wobec banków z tytułu zaciągniętych kredytów.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy utrzymał w mocy postanowienie Sądu Dyscyplinarnego przy Prokuratorze Generalnym z dnia 25 kwietnia 2018 r.